مقاله پژوهشی

تعیین معیارهای جذب دانشجوی خارجی در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران از نگاه اساتید

هادی جلیلوند، مجتبی عبدی، مینو شهیدی*

چکیده

مقدمه: بین‌المللی شدن آموزش عالی به مسأله‌ای مهم تبدیل شده است. این پژوهش با هدف استخراج معیارهای لازم برای جذب دانشجویان خارجی در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران بود.

روش‌ها: این پژوهش به روش پیمایشی در زمستان ۱۳۹۷ انجام شد و جامعه پژوهش اساتید هیأت‌علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران بودند. نمونه‌گیری به روش نمونه گیری تمام شمارشی انجام شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه نظرسنجی چهار قسمتی پژوهشگر ساخته بود. اطلاعات از طریق ایمیل و برگزاری جلسات نظرسنجی جمع‌آوری شد. برای ارائه نتایج از آمار توصیفی شامل فراوانی و درصد فراوانی و میانگین بهره برده شد.

نتایج: میزان پاسخ دهی ۵۱ ٪ بود و در نهایت ۹۲ پرسشنامه تحلیل شد. در این پژوهش معیارهای حداقلی جذب دانشجوی خارجی در مقاطع تحصیلی مختلف استخراج گردید که شامل حیطه‌های علمی، آموزشی و عمومی بود. تمامی اساتید (۱۰۰٪) تمایل به مشارکت در جذب دانشجوی بین‌الملل و بهره‌مندی از حضور آنها در سطح دانشگاه داشتند و ۸۰ نفر (۸۶/۹۰ ٪) از اساتید معتقد بودند که دانشجویان بین‌الملل نیاز به کلاس آشنایی با مذهب و فرهنگ ایران را دارند.

نتیجه‌گیری: پژوهش حاضر معیارهای حداقلی جذب دانشجو خارجی از نظر اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران را مشخص کرد که این مسأله می‌تواند همراه با انجام اصلاحات مورد نیاز گروه‌های مختلف پزشکی به عنوان یک آیین‌نامه جامع و استاندارد به منظور پذیرش دانشجوی خارجی به تفکیک سطوح تحصیلی مختلف در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور مورد استفاده قرارگیرد.

واژه‌های کلیدی: آموزش، جذب دانشجو خارجی، اساتید، ایران، همکاری بین‌المللی، جهانی شدن

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ آبان ۱۳۹۹؛ ۲۰(۲۴):۱۹۴ تا ۲۰۴

مقدمه

جهانی شدن سبب تبدیل جهان به دهکده‌ای کوچک شده است(۱) و ماهیتی فراملی برای ظرفیت‌های فنی و علمی در جهان ایجاد کرده است(۲) و تأثیرات گسترده‌ای از جمله گسترش بازار آموزش عالی بین‌المللی داشته است(۳). با آغاز جهانی شدن ارتباطات، روابط بین‌المللی در دانشگاه‌ها نیز قوت گرفت(۴). بین‌المللی شدن آموزش عالی به مسأله‌ای مهم تبدیل شد(۵تا۷). بین‌المللی شدن

* **نویسنده مسؤول:** دکتر مینو شهیدی (دانشیار)، گروه هماتولوژی دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده پزشکی، تهران، ایران. shahidi.m@iums.com

هادی جلیلوند، دانشجوی کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دانشکده بهداشت، تبریز، ایران. (hadi.jv110@gmail.com)؛ مجتبی عبدی، کارشناس پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران. (prof.m.abdi@gmail.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۱۲/۱۳، تاریخ اصلاحیه: ۹۹/۲/۲۰، تاریخ پذیرش: ۹۹/۴/۲۳

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

آموزش عالی در واقع به مجموعه فعالیت‌های مربوط به توسعه همکاری‌ها و تبادلات علمی بین دانشگاه‌ها اطلاق می‌شود(۸). به تعریفی دیگر بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها فرایندی است که به موجب آن یک دانشگاه بعد بین‌المللی را در آموزش، پژوهش و کارکردهای خدماتی خود تلفیق کند(۳). بین‌المللی شدن دارای جنبه‌های مختلف بوده و نگاه‌های سیاسی، اقتصادی، آموزشی و فرهنگی را شامل می‌شود(۹). بین‌المللی شدن دو سطح دارد که عبارتند از سطح بخشی (سازمانی) و سطح فرابخشی (ملی و بین‌المللی) و جذب دانشجوی خارجی یکی از ابعاد بین‌المللی شدن است که جنبه‌های مختلف بین‌المللی شدن را شامل می‌شود(۹و۱۰). کشورهای پیشرفته توجه خود را به همکاری‌های بین‌المللی بین دانشگاهی معطوف کرده‌اند(۶و۸). و به سوی سرمایه گذاری مستقیم خارجی در آموزش سوق پیدا کرده‌اند(۲).

امروزه بسیاری از دانشگاه‌ها سیاست‌های مختلفی را اتخاذ کرده‌اند که منجر به تغییرات بنیادین در سیستم مدیریتی، برنامه‌های آموزشی و پژوهشی، منابع مالی و نحوه تعامل دانشگاه با ذی‌نفعان شده است(۱۱). کاهش اثربخشی سرمایه‌گذاری در آموزش عالی در سطح ملی یکی دیگر از دلایل سوق دادن فعالیت‌های آموزشی به سمت بین‌المللی شدن است(۲). موضوع جهانی بودن علم و فناوری از سویی و روند رو به رشد فعالیت‌های بین‌المللی از سوی دیگر و جابجایی جهانی سرمایه، اطلاعات و ایده در سطح جهان منجر به جابجایی جهانی دانشجویان و پژوهشگران شده است(۱۲). مطالعات حاکی از آن است که تقاضای جهانی برای آموزش عالی در سطح بین‌المللی تا سال ۲۰۲۵ میلادی با افزایش رشد همراه است(۱۳). تعداد دانشجویان چند ملیتی در سراسر جهان در سال‌های گذشته به طور چشم‌گیری افزایش یافته است(۱۱و۱۴). بین‌المللی کردن دانشگاه‌ها تبدیل به سیاست مهم دولت‌ها و سهام‌داران شده است و به یکی از ویژگی‌های کلیدی دانشگاه‌های موفق تبدیل شده است(۱۵). با توجه به ارزش پولی قابل توجه در ارتباط با بین‌المللی شدن دانشجویان این امر تبدیل به یک صنعت مهم شده است(۱۶). مطالعات، مزایایی از قبیل ارتقای هویت ملی و ابزار معرفی فرهنگ ملی، رشد پیوندهای اقتصادی را برای بین‌المللی شدن آموزش ذکر کرده‌اند(۱۲). در استرالیا به منظور تشویق دانشجویان به شرکت در طرح‌های مبادله‌ی دانشجویان بین‌المللی طرحی تحت عنوان «سفر به فرهنگ‌های دیگر» توسط دانشگاه ملبورن اجرا شده است(۱۷). در کشور نیوزلند فشارهای تقاضا برای پذیرش دانشجویان خارجی منجر به تعیین سهمیه برای دانشگاه‌ها شده است(۱۸). مدل‌های متعددی برای بازاریابی دانشجویان خارجی در کشورهای مختلف وجود دارد(۱۲). در ایران نیز از اواخر دهه هشتاد موفقیت‌هایی در زمینه جذب دانشجویان خارجی حاصل شده است(۱۰) و بر طبق آمار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در ایران حدود ۱۵۰۰۰ دانشجوی خارجی مشغول به تحصیل هستند(۱۴).

مسأله آموزش بین‌المللی و جذب دانشجویان خارجی می‌تواند فرصت مناسبی را برای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران از لحاظ شرکت در رقابت جذب دانشجو مهیا کند(۱۹). به منظور ارتقای روند انتقال دانش و تجربیات و تسهیل ارتباط دانشجویان خارجی با محیط‌های آموزشی کشورمان و بهبود هر چه بیش‌تر آن، نحوه پذیرش دانشجویان، نیازمند دقت و توجه بیش‌تری است(۱۴). بدیهی است این توجه سبب افزایش اشتیاق اساتید و گروه‌های آموزشی در جذب دانشجویان خارجی خواهد گردید. مطالعاتی که پیش از این به منظور جذب دانشجویان خارجی انجام شده است، معیارهای جذب دانشجویان خارجی را به روشنی بیان نکرده است و این معیارها را بدون توجه به سطوح مختلف تحصیلی و به طور عام بیان کرده‌اند(۱۲). در ایران نیز مطالعات قبلی در خصوص پذیرش دانشجویان خارجی به طور غیرشفاف انجام شده است و تاکنون مطالعه‌ای به منظور تعیین معیارهای جذب دانشجویان خارجی به تفکیک سطوح مختلف تحصیلی و به طور شفاف انجام نشده است(۲۰و۲۱). لذا با توجه به این که تاکنون مطالعه‌ای به طور اختصاصی به منظور تعیین معیارهای جذب دانشجوی خارجی متناسب با سطوح مختلف تحصیلی در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران انجام نشده است و معیار

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

جامعی نیز در این زمینه وجود ندارد، این پژوهش با هدف تعیین معیارهای جذب دانشجوی خارجی در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در زمستان ۱۳۹۷ انجام شد.

روش‌ها

این مطالعه پیمایشی در زمستان ۱۳۹۷ انجام شد و جامعه پژوهشی شامل اساتید هیأت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران بود. روش نمونه‌گیری این مطالعه به روش نمونه‌گیری تمام شمارشی با رضایت آگاهانه بود. به منظور انتخاب نمونه‌ها به تمامی اساتید هیأت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران ایمیلی فرستاده شد و هدف مطالعه برای ایشان مبنی بر تعیین حداقل معیارهای مجاز برای جذب دانشجوی خارجی مقاطع مختلف در دانشگاه علوم پزشکی توضیح داده شد. سپس پرسشنامه مطالعه برای اعضای هیأت‌علمی علاقمند به شرکت در مطالعه فرستاده شد. معیارهای ورود در این مطالعه شامل هیأت‌علمی بودن اساتید در دانشگاه علوم پزشکی ایران و علاقمندی برای شرکت در این مطالعه و معیارهای خروج نیز عدم علاقمندی برای شرکت در مطالعه بود. اطلاعات توسط یک پرسشنامه ۶ قسمتی پژوهشگر ساخته جمع‌آوری شد که حاصل جمع‌آوری اطلاعات معیارهای پذیرش موجود در سایر دانشگاه‌ها و آیین‌نامه‌های آموزشی موجود در جهان بود.

این پرسشنامه با سؤالات باز شامل: الف) فرم معیارهای پذیرش دانشجوی کارشناسی و پزشکی عمومی (Under-graduate) شامل معیارهای علمی (کنفرانس، همایش، مقاله علمی- ترویجی، مقاله علمی- پژوهشی، طرح تحقیقاتی و ثبت اختراع، ژن یا اکتشاف)، معیارهای آموزشی (مدرک مورد قبول برای پذیرش، توصیه‌نامه، معدل کل و معدل ریز نمرات درسی).

ب) فرم معیارهای پذیرش دانشجوی مقاطع کارشناسی ارشد و رزیدنتی پزشکی (Graduate): شامل معیارهای علمی (کنفرانس، همایش، مقاله علمی- ترویجی، مقاله علمی- پژوهشی، طرح تحقیقاتی، همکاری پژوهشی با اساتید دانشگاه، ثبت اختراع، ژن یا اکتشاف، چاپ کتاب، پایان‌نامه، تدریس، مصاحبه)، معیارهای آموزشی (مدرک مورد قبول برای پذیرش، توصیه‌نامه، معدل کل و معدل ریز نمرات درسی).

ج) فرم معیارهای پذیرش دانشجوی دکترای تخصصی و فلوشیپ (Post-graduate) شامل معیارهای علمی (کنفرانس، همایش، مقاله علمی-ترویجی، مقاله علمی- پژوهشی، طرح تحقیقاتی، همکاری پژوهشی با اساتید دانشگاه، ثبت اختراع، ژن یا اکتشاف، چاپ کتاب، پایان‌نامه، تدریس، مصاحبه)، معیارهای آموزشی (مدرک مورد قبول برای پذیرش، توصیه‌نامه، معدل کل و معدل ریز نمرات درسی).

د) معیارهای عمومی (محدودیت سنی برای پذیرش، آشنایی و تسلط به زبان فارسی، زبان انگلیسی، ICDL، مذهب، پذیرش هم مذهب‌ها، پذیرش هم زبان‌ها، برگزاری کلاس آشنایی با فرهنگ و هنجارهای ایران).

و) فرم سؤالات فرهنگی: شامل نیاز به کلاس آشنایی با مذهب ایران، کسب تعهدنامه برای رعایت موازین مذهبی، اجتماعی و فرهنگی، مشکلات فرهنگی دانشجویان بین‌الملل و راه حل پیشنهادی، مشکلات مذهبی دانشجویان بین‌الملل و راه حل پیشنهادی.

ه) نظرسنجی از هیأت‌علمی‌ها جهت کسب امتیاز خاص به آن‌ها در صورت کسب دانشجو بین‌الملل بود.

پیش از توزیع پرسشنامه‌ها روایی سازه انجام گردید که به پانزده نفر از اساتید فعال در حوزه دانشجویان بین‌الملل و با تجربه همکاری‌های بین‌المللی در دانشگاه علوم پزشکی ایران داده شد که S-CVI برای مقطع کارشناسی و پزشکی عمومی (با ۱۸ سؤال باز) ۰/۹۳، برای کارشناسی ارشد و رزیدنتی پزشکی (با ۲۴ سؤال باز) برابر ۱، برای دکترای تخصصی و فلوشیپ (با ۲۴ سؤال باز) ۱، سؤالات عمومی فرهنگی (با ۵ سؤال باز) ۱ و نمره کل پرسشنامه ۰/۹۸ بود. پس از آن پرسشنامه به ۳۰ استاد در یک دانشگاه علوم پزشکی دیگر داده شد که روایی صوری انجام گردد و پایایی پرسشنامه توسط آلفای کرونباخ مورد محاسبه قرار گرفت. در بخش سؤالات مربوط به دانشجویان کارشناسی و پزشکی عمومی آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۱، در بخش سؤالات

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

مربوط به دانشجویان کارشناسی ارشد و و رزیدنتی پزشکی مقدار آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۸، در بخش سؤالات دانشجویان دکترای تخصصی و فلوشیپ مقدار آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۳، در بخش سؤالات فرهنگی مقدار آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۹و در کل سؤالات مقدار آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۰ بود.

پرسشنامه‌ها به شکل بدون نام در اختیار اساتید علاقه‌مند به شرکت در مطالعه قرار گرفت و پس از جمع‌آوری اطلاعات، از نرم‌افزار (IBM SPSS version 16 Statistics) SPSS-16 و برای گزارش نتایج از آمار توصیفی شامل فراوانی مطلق و نسبی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار استفاده شد.

نتایج

در پژوهش حاضر ۹۲ نفر از ۱۸۰ نفر اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران شرکت کردند (۵۱ درصد پاسخ‌دهی). میانگین سنی و انحراف معیار اساتید شرکت کننده در این مطالعه برابر با ۳/۵±۴۱ بود. ۸۲/۶۰ ٪ از اساتید معیارهای حداقلی برای پذیرش دانشجو مقطع کارشناسی و پزشکی عمومی، ۹۱/۳۰٪ برای مقاطع کارشناسی ارشد و رزیدنتی پزشکی و ۱۰۰٪ برای مقاطع دکترای تخصصی و فلوشیپ را قبول داشتند (جدول یک). در مقطع کارشناسی و پزشکی عمومی: اساتید برای دانشجویان این مقطع معیار علمی در نظر نگرفتند و موافق با معیارهای حداقلی آموزشی به صورت تأیید مدرک تحصیلی، داشتن معرفی‌نامه از اساتید زیست و شیمی متقاضی تحصیل و توجه به معدل کل و ریزنمره دروس زیست، شیمی، ریاضی و فیزیک متقاضیان بودند. برای دانشجویان این مقطع محدودیت سنی تا ۳۰ سالگی قائل بودند. نمره‌ی زبان انگلیسی برابر ۵/۵۰ در آزمون آیلتس (IELTS) یا معادل آن را لازم می‌دانستند.

برای دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و رزیدنتی پزشکی، ۵۲ نفر (۵۶/۵۰٪) از اساتید؛ ارائه طرح تحقیقاتی و انجام مصاحبه با اساتید گروه مورد نظر را به عنوان معیارهای حداقلی علمی و تأیید مدرک تحصیلی، داشتن معرفی‌نامه از استاد/اساتیدی که با آن‌ها کار کرده‌اند و توجه به معدل کل و ریزنمره دروس تخصصی متقاضیان را به عنوان معیارهای آموزشی پذیرفتند. تعداد ۵۸ نفر (۶۵/۹۰٪) معتقد بودند دانشجویان نمره زبان انگلیسی برابر ۶ در آزمون آیلتس یا معادل آن را باید کسب کرده باشند. در مقطع دکترای تخصصی و فلوشیپ: ۷۶ نفر از اساتید (۸۲/۶۰٪)، برای این دانشجویان ارائه مقاله در کنفرانس، همایش و امثال آن را به صورت پوستر و سخنرانی چاپ حداقل ۲ مقاله با ایندکس در پایگاه اسکوپوس (Scopus) یا ابسکو (EBSCO) و در حوزه تخصصی رشته بدون توجه به مروری یا اصیل بودن آن. ۷۶ نفر (۸۲/۶۱٪) از اساتید، انجام طرح تحقیقاتی و طرح تحقیقاتی همکار با یکی از اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران، نداشتن پایان‌نامه با روش تحقیق توصیفی و مصاحبه را به عنوان معیارهای علمی برگزیدند. همچنین تأیید مدرک تحصیلی، داشتن معرفی‌نامه از استاد/اساتیدی که با آن‌ها کار کرده‌اند و توجه به معدل کل و ریزنمره دروس تخصصی متقاضیان را حائز اهمیت دانستند. طبق نتایج دانشجویان این مقطع نیز باید نمره زبان انگلیسی برابر ۶/۵ در آزمون آیلتس یا معادل آن را کسب کرده باشند. برای همه مقاطع ذکر شده بود که دانشجویان باید حداقل ۱۵ از ۲۰ را در آزمون زبان فارسی کسب کنند. اساتید تأکید داشتند دانشجویان کلیه مقاطع باید در کلاس آشنایی با فرهنگ و هنجارهای ایران شرکت کنند و ۸۰ نفر (۸۶/۹۰٪) از اساتید در بخش سؤالات فرهنگی معتقد بودند که دانشجویان بین‌الملل نیاز به کلاس آشنایی با مذهب و فرهنگ ایران را دارند. لازم به ذکر است که اساتید به طور کل با مبحث توجه به مذهب متقاضیان و تأکید بر هم مذهب بودن یا هم زبان بودن متقاضیان مخالف بودند و تقریباً هر سه روش آموزش در ایران، در خارج از ایران و به صورت الکترونیک را برای زبان فارسی می‌پسندیدند. برای تأیید مدرک تحصیلی در مقطع کارشناسی و پزشکی عمومی، تأیید وزارت آموزش و پرورش کشور متقاضی، در مقطع کارشناسی ارشد و رزیدنتی پزشکی و دکترای تخصصی و فلوشیپ، تأیید وزارت بهداشت ایران و یا برگزاری آزمون ورودی را عنوان کردند.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی معیارهای حداقلی جذب دانشجوی خارجی به تفکیک سطح تحصیلی در دانشگاه علوم پزشکی ایران

حیطه	معیارهای حداقلی	کارشناسی و پزشکی عمومی		کارشناسی ارشد و رزیدنتی پزشکی		دکترای تخصصی و فلوشیپ	
		موافق	مخالف	موافق	مخالف	موافق	مخالف
علمی	ارائه مقاله در کنفرانس، همایش	۱۶ (۱۷/۴۰٪)	۷۶ (۸۲/۶٪)	۲۴ (۲۶/۱۰٪)	۶۸ (۷۳/۹۰٪)	۷۶ (۸۲/۶۰٪) به صورت پوستر و سخنرانی	۱۶ (۱۷/۴۰٪)
علمی	چاپ در مقاله علمی ترویجی	۱۲ (۱۳/۱۰٪)	۸۰ (۸۶/۹۰٪)	۴ (۴/۴۰٪)	۸۸ (۹۵/۶۰٪)	۲۸ (۳۰/۵۰٪)	۶۴ (۶۹/۵۰٪)
علمی	چاپ در مقاله علمی پژوهشی	۱۶ نفر (۱۷/۴۰٪)	۷۶ (۸۲/۶٪)	۴۴ (۴۷/۹۰٪)	۴۸ (۵۲/۱۰٪)	۹۲(۱۰۰٪)	–
علمی	طرح تحقیقاتی	۷۸ (۸۶/۹۰٪)	۱۴ (۱۳/۱۰٪)	۵۲ (۵۶/۵۰٪)	۴۰ (۴۳/۵۰٪)	۷۶ (۸۲/۶۱٪) که باید با همکاری یکی از اساتید دانشگاه باشد (۶۹/۵۰٪)	۱۶ (۱۷/۴۰٪)
علمی	ثبت اختراع و ژن	–	۹۲ (۱۰۰٪)	–	۹۲(۱۰۰/۰۰)	۴ (۴/۴۰٪)	۸۸ (۹۵/۶۰٪)
علمی	چاپ کتاب	–	۹۲ (۱۰۰٪)	–	۹۲(۱۰۰/۰۰)	–	۹۲ (۱۰۰/۰۰٪)
علمی	پایان‌نامه		۹۲ (۱۰۰٪)	–	۹۲ (۱۰۰/۰۰)	۸۸ (۹۵/۶۹٪) – توصیفی نباشد(۱۰۰٪).	۴ (۴/۴۰٪)
علمی	تدریس در کارگاه یا کلاس		۹۲ (۱۰۰٪)	۴ (۴/۴۰٪)	۸۸ (۹۵/۶۰٪)	۱۶ (۱۷/۴۰٪)	۷۶ (۸۲/۶۰٪)
علمی	انجام مصاحبه	–	۹۲ (۱۰۰٪)	۸۸ (۹۵/۶۰٪)	۴ (۴/۴۰٪)	۹۲ (۱۰۰٪)	–
آموزشی	مدرک مورد قبول برای پذیرش	مدرک با وزارت آموزش و پرورش ایران/ وزارت بهداشت ۲۲ (۲۴/۱۰٪)	–	۷۲ (۷۸/۲۰٪)	–	۷۲ (۷۸/۲۰٪)	–
		دیپلم با تأیید وزارت آموزش و پروش / وزارت بهداشت کشور متقاضی ۵۶ (۶۰/۸۰٪)	–	۱۶ (۱۷/۳۰٪)	–	۲۰ (۲۱/۷۰٪)	–
		برگزاری آزمون ورودی هر رشته ۲۴ (۲۶/۰۰٪)	–	۶۰ (۶۵/۲۰٪)	–	۶۰ (۶۵/۲۰٪)	–
		شرکت در کنکور سراسری ۱۶ (۱۷/۴۰٪)	–	۱۲ (۱۳/۰۰٪)	–	۷۴ (۸۰/۴۳٪)	–

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

					ایران							
آموزشی	داشتن معرفی‌نامه			۶۰ (۶۵/۲۰٪) از معلم زیست و شیمی		۳۲ (۳۴/۸۰٪)	۷۲ (۷۸/۲۶٪) از اساتیدی که با او کار کرده‌اند.		۲۰ (۲۱/۷۴٪)	۷۶ (۸۲/۶۰٪) از اساتیدی که با او کار کرده‌اند.		۱۶ (۱۷/۴۰٪)
آموزشی	معدل کل			۸۸ (۹۵/۶۰٪) بالای ۱۵ از ۲۰		۴ (۴/۴۰٪)	۹۲ نفر(۱۰۰/۰۰٪) بالای ۱۵ از ۲۰		–	۸۸ (۹۵/۶۰٪) بالای ۱۵ از ۲۰		۴ (۴/۴۰٪)
آموزشی	توجه به ریز نمرات			۸۰ (۸۶/۹۰٪) برای دروس زیست، شیمی، ریاضی و فیزیک (۷۳/۹۰٪)		۲۲ (۱۴/۱۰٪)	۸۰ (۸۶/۹۰٪) دروس تخصص رشته		۲۲ (۱۴/۱۰٪)	۶۸ (۷۳/۹۰٪) دروس تخصص رشته		۲۲ (۱۴/۱۰٪)
عمومی	اعمال محدودیت سنی			۸۴ (۹۱/۳۰٪) با کم‌تر از ۳۰ سال		۱۸ (۸/۷۰٪)	۴۰ (۴۳/۵۰٪)		۵۲ (۵۶/۵۰٪)	۳۲ (۳۵/۸۰٪)		۶۰ مخالف (۶۵/۲۰٪)
عمومی	دانستن زبان فارسی	۵۲ (۵۶/۵۰٪) حداقل نمره	آموزش در ایران	۶۸ (۷۳/۹۰٪)		۴۰ (۴۳/۵۰٪)	۷۶ (۸۲/۶٪)حداقل نمره قبولی ۱۵ از ۲۰ نمره	آموزش در ایران	۵۶ (۶۰/۸۰٪)	۷۶ (۸۲/۶۰٪) حداقل نمره قبولی ۱۴ از ۲۰ نمره	۱۶ (۱۷/۴۰٪)	۶۰ (۶۵/۲۰٪)	آموزش در ایران	۱۶ (۱۷/۴۰٪)
			آموزش در خارج	۵۲ (۵۶/۵۰٪)				آموزش در خارج	۵۲ (۵۶/۵۰٪)			۶۰ (۶۵/۲۲٪)	آموزش در خارج	
		قبولی ۱۵ از ۲۰ نمره	آموزش الکترونیک	۵۲ (۵۶/۵۰٪)				آموزش الکترونیک	۵۶ (۶۰/۸۰٪)			۵۲ (۵۶/۵۰٪)	آموزش الکترونیک	
			آزمون در ایران	۵۶ (۶۰/۸۰٪)				آزمون در ایران	۴۴ (۴۷/۸۰٪)			۴۴ (۴۷/۸۰٪)		
			آزمون در خارج از ایران	۴۰ (۴۳/۴۷٪)				آزمون در خارج از ایران	۴۰ (۴۳/۴۵٪)			۳۴ (۴۳/۴۰٪)	آزمون در خارج از ایران	

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

		آزمون الکترونیک	۴۸ (٪۵۲/۱۷)		۵۲ (٪۵۶/۵۰)	آزمون الکترونیک ۴۸ (٪۵۲/۱۹)
عمومی	دانستن زبان انگلیسی (بر حسب آزمون آیلتس و نمرات معادل آن٪)	۵۰ نفر با نمره‌ی ۵/۵ از آزمون آیلتس (٪۵۶/۸۱) ۸۴ (٪۹۱/۳۰)	۸ (٪۸/۷۰)	۵۸ نفر با نمره‌ی ۶ از آزمون آیلتس (٪۶۵/۹۰) ۷۶ (٪۸۲/۶۰) موافق	۱۶ (٪۱۷/۴۰)	۵۶ نفر با نمره‌ی ۶/۵ از آزمون آیلتس (٪۶۳/۶۰) ۸۸ (٪۹۵/۶۰) موافق ۴ (٪۴/۴۰)
عمومی	داشتن مدرک ای سی دی ال	۴۸ (٪۵۲/۱۷)	۴۴ (٪۴۷/۸۳)	۶۰ (٪۶۵/۲۰)	۳۲ (٪۳۴/۸۰)	۵۶ (٪۶۰/۸۰) موافق ۳۶(٪۳۹/۲۰)
عمومی	تعیین نوع مذهب	۴ (٪۴/۴۰)	۸۸ (٪۹۵/۶۰)	۴ (٪۴/۴۰)	۸۸ (٪۹۵/۶۰)	۴ (٪۴/۴۰) ۸۸ (٪۹۵/۶۰)
عمومی	هم مذهب بودن متقاضیان	۴ (٪۴/۴۰)	۸۸ (٪۹۵/۶۰)	۴ (٪۴/۴۰)	۸۸ (٪۹۵/۶۰)	۴ (٪۴/۴۰) ۸۸ (٪۹۵/۶۰)
عمومی	هم زبان بودن متقاضیان	۴ (٪۴/۴۰)	۸۸ (٪۹۵/۶۰)	۴ (٪۴/۴۰)	۸۸ (٪۹۵/۶۰)	۴ (٪۴/۴۰) ۸۸ (٪۹۵/۶۰)
عمومی	برگزاری کلاس آشنایی با فرهنگ و هنجارهای ایران	۸۰ (٪۸۶/۹۰)	۱۲ (٪۱۳/۱۰)	۷۶ (٪۸۲/۶۰)	۱۶ (٪۱۷/۴۰)	۹۲ (٪۱۰۰/۰۰) –

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

در بخش پایانی پرسشنامه نیز از اساتید پیرامون لحاظ گردیدن امتیاز در ازاء جذب دانشجو سؤال گردید که تمامی اساتید موافق آن بودند و این امتیاز را برای جذب دانشجویان مقاطع دانشجوی کارشناسی و پزشکی عمومی و مقاطع کارشناسی ارشد و رزیدنتی پزشکی در نظر گرفتند.

بحث

این پژوهش با هدف تعیین معیارهای جذب دانشجوی خارجی در دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام شد. در این مطالعه اساتید برای دانشجویان تمام مقاطع آموزشی، معیارهای حداقلی در بخش‌های علمی، آموزشی و عمومی و مسائل پیرامون جذب را مشخص کردند. اکثر شرکت کنندگان در پژوهش معتقد بودند دانشجویان نمره زبان انگلیسی برابر ۶ در آزمون آیلتس یا معادل آن را باید کسب کرده باشند. نتایج مطالعات قبلی نیز نشان داده است که مهارت زبان انگلیسی برای دانشجویان بین‌المللی و خارجی و به ویژه برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی بین‌المللی امری ضروری است(۲۲و۲۳). در مطالعه‌ی محبوبه عارفی و همکارانش، که در میان مدیران، اعضای هیأت‌علمی، کارکنان و دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی و تهران انجام شد، میزان استفاده از زبان انگلیسی در دانشگاه‌ها جز، الزامات جذب دانشجویان خارجی ذکر گردید(۲۰). نتایج مطالعه ترابی و همکارانش نیز نشان داد که بیش از نیمی از دانشجویان خارجی در ایران از فارسی زبانان کشورهای همسایه هستند(۲۱). در مطالعه فتحی واجارگاه و همکارانش عنوان شده که دانشجویان خارجی ایران بطور عمده از کشورهای همسایه هستند که یکی از دلایل اصلی این امر را نزدیکی زبان عنوان کرده‌اند(۲۴). تعداد کشورهایی که زبان فارسی می‌دانند محدود است و لذا نمی‌توان زبان فارسی را به تنهایی برای دانشجویان خارجی الزامی کرد و می‌توان به زبان انگلیسی برای دانشجویان خارجی تدریس کرد(۲۱). مطالعات قبلی نتایج این مطالعه را تأیید می‌کند در نتیجه می‌توان گفت، تسلط بر زبان انگلیسی و آشنایی و آموزش زبان فارسی برای جذب دانشجویان خارجی الزامی است. در این مطالعه تأکید به شرکت در کلاس آشنایی با فرهنگ و هنجارهای ایران شده بود ولی به طور کل با جذب دانشجویان خارجی، با تأکید بر هم مذهب بودن مخالف بودند. دانشجویان خارجی منجر به تبادل فرهنگی بین کشورها می‌شوند و منجر به توسعه مهارت‌های فرهنگی می‌شوند، لذا برای جذب دانشجویان بین‌المللی و خارجی نیاز به درک متقابل فرهنگی است ولی نیاز هم مذهب بودن نیست(۲۵). رشیدی و همکارانش نیز عنوان کرده‌اند که تناسب فرهنگی- مذهبی از جمله عوامل تأثیرگذار بر انتخاب مقصد تحصیل برای دانشجویان خارجی است(۲۱). مهرام و همکارانش نیز عنوان کرده‌اند لازم است که دانشجویان خارجی را با ارزش‌های انقلاب اسلامی و فرهنگ ایران آشنا کنیم(۲۶). اساتید در جذب دانشجویان مقطع کارشناسی و پزشکی عمومی توجه به معدل کل و ریزنمره دروس زیست، شیمی، ریاضی و فیزیک متقاضیان لازم می‌دانستند و برای جذب دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و رزیدنتی پزشکی و مقطع دکترای تخصصی و فلوشیپ، توجه به معدل کل و ریزنمره دروس تخصصی متقاضیان را لازم می‌دانستند. صالحی و همکارانش نیز تأکید بر جذب دانشجویان شایسته و نخبه کرده‌اند(۱۲). نکته جدید در این پژوهش این موضوع است که اساتید شرکت کننده در این مطالعه تمایل زیادی به شرکت در فرآیند جذب دانشجو و بهره‌مندی از برخی امکانات در ازای این کار داشتند. فتحی واجارگاه و همکارانش عنوان کرده‌اند یکی از موانع جذب دانشجویان خارجی در ایران مشارکت محدود اعضای هیأت‌علمی در پروژه‌های بین‌المللی است(۲۴)؛ این امر به نوعی می‌تواند تأیید کننده این موضوع باشد که مشارکت اعضای هیأت‌علمی در پروژه‌های بین‌المللی و شرکت فعال آنان در جذب دانشجویان خارجی می‌تواند منجر به بهبود جذب دانشجویان خارجی در ایران شود.

از جمله محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به عدم تمایل به همکاری اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران اشاره نمود که برای رفع آن، به طور حضوری با اساتیدی که علاقمند به شرکت در مطالعه نبودند گفتگو و اهداف

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

مطالعه بازگو شد. دیگر محدودیت این مطالعه نیز این بود که تنها ۵۱٪ از اساتید هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران در مطالعه شرکت کردند. از نقاط قوت این مطالعه این بود که معیارهای‌های حداقلی جذب دانشجویان خارجی با سطوح تحصیلی مختلف مشخص شد، در صورتی که در مطالعات قبلی(۱۲و۲۰و۲۴) این معیارها به طور غیرشفاف و بدون تفکیک مورد بررسی قرار گرفته بود.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر معیارهای حداقلی جذب دانشجو خارجی از نظر اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران را مشخص کرد که شامل معیار های علمی (شامل: ارائه مقاله، طرح تحقیقاتی، ثبت اختراع و ژن، چاپ کتاب، پایان نامه، تدریس در کلاس و یا کارگاه‌ها و انجام مصاحبه)، معیارهای آموزشی (شامل: مدرک مقطع قبلی فرد، انجام آزمون‌های ورودی، معرفی نامه و معدل مقطع قبلی فرد) و معیارهای عمومی (شامل: محدودیت سنی در هر مقطع، وضعیت تسلط بر زبان انگلیسی و فارسی، داشتن مدرک آی سی دی ال، وضعیت آشنایی با مذهب، فرهنگ و هنجارهای ایران)بود. این مسأله می‌تواند همراه با انجام اصلاحات مورد نیاز گروه‌های مختلف پزشکی به عنوان یک آیین‌نامه جامع و استاندارد به منظور پذیرش دانشجوی خارجی به تفکیک سطوح تحصیلی مختلف در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور مورد استفاده قرارگیرد.

قدردانی

این مطالعه، نتیجه‌ی طرح تحقیقاتی مصوب با کد طرح به شماره ۲۹۲۷۳-۶۷-۰۶-۹۵ و کد اخلاق به شماره IRC-95-06-67-29273 است که با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی ایران به انجام رسیده است. نویسندگان این مطالعه هیچ‌گونه تضاد منافعی با هیچ ارگان یا هیچ فرد حقیقی و حقوقی ندارند. بدین وسیله از تمامی اساتیدی که ما را در به ثمر رسیدن این مطالعه یاری کردند، سپاس‌گزاری می‌نماییم.

منابع

1. Diba Vajari T. [Conceptualizing the internationalizing of curriculum in high education Dimensions and procedures]. Education Strategies in Medical Sciences. 2009; 2(3): 137-42. [Persian]
2. Akhavan Sarraf AR, Nilfroshzadeh M. [Abade jahani saziye Amoozeshe alee]. Faslname Takhasosye parkha va marakeze roshd.2008; 17: 56-62. [Persian]
3. Fathi Vajargah K, Arefy M ,Zamanimanesh H.[Baresiye Chaleshhaye Amoozeshe Alee Daneshgah Shahid Beshti]. Training & Learning Researches.2013; 20(3): 35-48. [Persian]
4. Middlehurst R. The developing world of borderless higher education: markets, providers, quality assurance and qualifications. In: First global forum on international quality assurance, accreditation and the recognition of qualifications; 17 - 18 Oct 2002, Paris, France.
5. Hossein Gholizadeh R, Brahimi Koshk Mehdi S. [Shenasaie Avamele Moaser Bar Enteghal Danesh Dar Bastare Hamkaryhaye Daneshgahaye Beynolmelaly: Motaaleye Moredy]. Iranian Higher Education .2015; 7(1): 43-68. [Persian]
6. Beine M, Noël R, Ragot L. Determinants of the international mobility of students. Economics of Education review. 2014; 41: 40-54.
7. Roga R , Lapiņa I ́, Müürsepp P. Internationalization of higher education: Analysis of factors influencing foreign students' choice of higher education institution. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2015; 213: 925-30.
8. Galavandi H, Hasani M, Moradi Z. [Analysis and Evaluation of the Status of Universities in the Country in the Internationalization of Higher Education Indexes From Students' Perspectives: (Case Study of Tehran University)]. Quarterly Journal of Public Organzations Management.2018; 6(3): 157-174. [Persian]
9. Nikbin M, Zakersalehi G , Mahozi R. [The Model of Internationalization of Higher Education from Cultural Policy Perspective]. Journal of Science & Technology Policy. 2017; 9(3): 45-60. [Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

10. Khorsandeh Tasko A.[Tahlile Mabaniye Nazary Va Ahdafe Beynolmelali Shodane Amoozeshe Alie]. Iranian Higher Education.2016; 7(3): 27-60. [Persian]
11. Malekinia E, Malekinia Z, Feizi S. [Survey On Imperative Strategies For Iranian's Higher Education System In Globalization Age]. Quarterly Journal Of The Macro And Strategic Policies. 2018; 6(24): 518-545.[Persian]
12. Zakrasalihi G, SalehiNajafabadi M. [Eraeye Rahbordhaie baraye jazbe daneshjooyane khareji dar iran]. Iranian Higher Education. 2012; 4(3).: 65-92. [Persian].
13. Bazargan A, Hosseingolizadeh R, Dadras M. [A Review of Transnational Education in Iran:Problems and Prospects]. Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education. 2011; 16(4): 1-17.[Persan]
15. Amini Mashhadi S, Mahmodzadeh H. Promoting Attraction of Foreign Students in Iran Using the Policies and Experiences in Canada. Sixth International Conference of the Iranian Higher Education Association. 2014; 5(14). [Persan].
15. Svetlik I, Braček Lalić A. The impact of the internationalisation of higher education on academic staff development–the case of Slovenian public universities. Studies in Higher Education. 2016; 41(2): 364-80.
16. Padlee SF, Reimers V. International student satisfaction with, and behavioural intentions towards, universities in Victoria. Journal of Marketing for Higher Education. 2015; 25(1): 70-84.
17. Guest D, Livett M, Stone N. Fostering international student exchanges for science students. Journal of Studies in International Education. 2006; 10(4): 378-95.
18. Smith LM, Rae AN. Coping with demand: Managing international student numbers at New Zealand universities. Journal of Studies in International Education. 2006; 10(1): 27-45.
19. Huang Y, Lin Y. Connecting to the world: Curriculum and faculty internationalization of higher education in Taiwan. Journal of Humanities and Social Sciences. 2007; 9: 67-78.
20. Arefi M, Azizi A. [Emcansanjiye Bynolmelali Shodane Daneshgahaye Jame Dolatiye Shahre Tehran (Motaleeye Moredi Daneshgah Shahid Beheshti, Daneshgah Tehran). Journal Strategic Studies Of Public Policy. 2018;8 (26): 41-63. [Persan].
21. Rashid-Torabi M, Bazrafshan M, Rashid-Torabi F. [Baresye Nazarate Masooline Daneshgahi Beynolmelali Ferdowsi Va Oloom Pezeshki Mashhad Dar Morde Emkanate Lazem Baraye Jazbe Daneshjooye Khareji]. Hamayesh Beynolmelaliye Tajamoe Amoozesh Ali Iran; 2014. [Persan]. [cited 2020 Aug 3]. available from: https://profdoc.um.ac.ir/articles/a/1050047.pdf
22. Martirosyan NM, Hwang E, Wanjohi R. Impact of English proficiency on academic performance of international students. Journal of International Students. 2015; 5(1): 60-71.
23. Salimi EA, Farsi M. Program Evaluation of the English Language Proficiency Program for Foreign Students a Case Study: University of the East, Manila Campus. English Language Teaching. 2016; 9(1): 12-21.
24. Fathi Vajargah K, Arefi M, Zamani Manesh H. [Evaluating Admission Barriers of Foreign Students into Universities and Institutions of Higher Education]. Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education. 2012; 17(4): 65-80 [Persan].
25. Smith C. International student success. Strategic Enrollment Management Quarterly. 2016; 4(2): 61-73.
26. Mahram B. [Chaleshhaye Faravari Daneshgahha Baraye Jazb Va Amoozeshe Daneshjooyane Khareji Va Erae Charchoobi Baraye Behineh Saziye Farayand]. 6th Conference Beynolmelali Anjomane Amoozesh Aliye Iran; 5 -14 April 2002, Mashhad , IRAN.[Persan]
[cited 2020 Aug 3]. available from: https://profdoc.um.ac.ir/articles/a/1041640.pdf

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]

Determining the Criteria for Attract foreign students in Iranian Medical Universities from the Viewpoint of Faculty Members

Hadi jalilvand[1], Mojtaba Abdi[2], Minoo shahidi[3]

Abstract

Introduction: *The internationalization of higher education has become an important issue. The present study sought to extract the criteria for attracting international students to Iran University of Medical Sciences.*

Methods: *This research was conducted using survey sampling method in 2019. The population of the study consisted of the university faculty members in the Iran University of Medical Sciences. The data was collected through email, a 4-part researcher-made questionnaire, and survey meetings. Descriptive statistics including frequency, percentage and mean were used to present the results.*

Results: *The response rate was 51.00% and finally, 92 faculty members from the Iran University of Medical Sciences participated in the study. The minimum criteria for attracting international students in different educational levels were extracted which included the scientific, educational and general areas. All of the faculty members (100%) showed their willingness for attracting international students and benefiting their presence in the university, and 80 faculty members (86.90%) believed that international students need to be educated about the Iranian religion and culture.*

Conclusion: *The present study identified the minimum criteria for attracting international students from the viewpoint of the faculty members of the Iran University of Medical Sciences. This, together with the corrections required by different medical groups, can be used as a comprehensive and standard regulation in order to attract international students at different levels of education to the country's medical universities.*

Keywords: Education, foreign student recruitment, faculty members, Iran, international cooperation, globalization

Addresses:

1. MSc Student of Epidemiology, Student Research Committee, Faculty of Health, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. Email: hadi.jv110@gmail.com.
2. BSc Student of Nursing, Student Research Committee, Faculty of Nursing, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. Email: prof.m.abdi@gmail.com
3. (✉)Associate Professor, Hematology Department, Faculty of Allied Medicine, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. Email: shahidi.m@iums.com.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-30]